

Huwelijksvermogen in faillissementsituaties

EB 2015/12

Inleiding

Onlangs is wetsvoorstel 33 987 (Wijziging Boek 1 BW ten einde de wettelijke gemeenschap van goederen te beperken en wijziging Faillissementswet) na advies van de Raad van State aangepast (*Kamerstukken II 2014/15*, 33987, nr. 5). Ook is een toelichting (nr. 6) door de indieners Berndsen-Jansen, Recourt en Van Oosten, aan de Tweede Kamer aangeboden. Het voorstel is een revolutionaire wending ten opzichte van het bestaande stelsel van de wettelijke – algehele – gemeenschap van goederen en tevens een codificatie van de praktijk van drie vermogens die reeds lang bestaat door het op ruime schaal in testamenten en schenkingen toepassen van de zogenaamde uitsluitingsclausule. Zo is er eigenlijk nauwelijks nog sprake van een algehele gemeenschap, maar zijn in de praktijk naast het gemeenschappelijke vermogen ook een tweetal privévermogens ontstaan, omdat ouders bij testament of schenking hebben bepaald dat hetgeen van hen door vererving of schenking zou worden verkregen niet in de gemeenschap van de verkrijger zal vallen (HR 21 november 1980, *NJ 1981/193* (EAAL)).

Het reeds wet geworden wetsvoorstel 28 867 introduceerde in art. 1:87 BW de beleggingsleer “Hollands Koopmanschap”. Die wordt in het voorstel gekoppeld aan het Belgisch wettelijk stelsel zoals dat nu al kan bij huwelijkse voorwaarden. Die beleggingsleer en de risico’s voor de ondernemer in tijden van economische crisis zijn voor mij aanleiding het nieuwe wetsvoorstel in een breder perspectief te plaatsen, namelijk dat van de schrijnende schuldensituaties, zowel in het nieuwe voorstel als in de praktijk van de bij huwelijkse voorwaarden overeengekomen uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen. In beide situaties wordt getracht aan de hand van rechtsvragen duidelijkheid te krijgen over de reikwijdte van de voorgestelde wijzigingen in het huwelijksvermogensrecht in faillissementssituaties en een aanbeveling te doen voor een sociaal-maatschappelijk wenselijke afhandeling van faillissementen, zowel nu als in de toekomst. Ik kom met een voorstel tot aanpassing van art. 63 Fw, toekenning van een overnamerecht aan de niet gefailleerde echtgenoot ook in de situatie van echtgenoten die gehuwd zijn buiten iedere gemeenschap van goederen, maar wel een eenvoudige gemeenschap hebben (mede-eigendom van woning bijvoorbeeld) en vervolgens met een pleidooi voor een restrictieve toepassing door curatoren en rechters-commissarissen van art. 61 lid 4 Fw (anticiperende werking) voor bestaande situaties. De beleggingsleer – economische mede-eigendom – vormt hierbij een belangrijke inspiratiebron.

De Socratische denkmethode – thans ook binnen VASN- en EPN intervisiebijeenkomsten in het notariaat gepropageerd – noopte mij tot het formuleren van een aantal rechtsvragen waarvan de beantwoording zou kunnen bijdragen tot een aanpassing van wetsvoorstel 33 987. Ik zie deze aanpassing als een kans op het veiligstellen van een belangrijk onderdeel van het wetsvoorstel voor het geval er onvoldoende maatschappelijk draagvlak zou zijn voor de wijziging van de regeling van de wettelijke gemeenschap, evenals in 2011. Mijn doel is een rechtvaardiger rechtspraktijk te realiseren bij de afhandeling van faillissementssituaties, zowel nu als in de toekomst.

Directe aanleiding tot het stellen van vragen is een casus die als volgt kan worden samengevat: A en B zijn echtgenoten die gehuwd zijn na het maken van huwelijkse voorwaarden met een periodiek verrekenbeding van overgespaarde inkomsten uit arbeid. Ze hebben een woning in eenvoudige gemeenschap op beider naam, ieder voor de onverdeelde helft. De woning is gefinancierd met een lening waarvoor beiden hoofdelijk aansprakelijk zijn. A heeft een eenmanszaak en is in staat van faillissement verklaard. B heeft een bedrag van € 100.000 – afkomstig uit de verkoop van haar privéwoning ingebracht en wel als volgt: € 50.000 in het vermogen van de onderneming van A (om tekorten te dekken) en € 50.000 voor de investering in de gemeenschappelijke woning door aanbouw van een praktijkruimte, die alleen door B wordt gebruikt. De geldstromen zijn goed en aantoonbaar geadmistreerd. De woning heeft een overwaarde van (maximaal) € 50.000.

B wil haar praktijk blijven uitoefenen en is tot op heden in staat alle lopende kosten voor gezin, huis en hypotheek – die voorheen door A en B tezamen werden betaald, maar de laatste jaren steeds meer door B alleen – te betalen. Het spook van art. 61 lid 4 Fw duikt op. Wat is rechtens en hoe kan dit faillissement maatschappelijk verantwoord worden afgewikkeld?

In het vervolg wordt onder echtgenoot en echtgenote ook verstaan de geregistreerde partner en onder huwelijk ook het geregistreerd partnerschap.

I. *Situatie bij de wettelijke gemeenschap van goederen*

1. Een schuld van een echtgenoot is verhaalbaar op het privévermogen van een echtgenoot en de goederen die behoren tot de wettelijke gemeenschap (art. 1:96 lid 1 BW), tenzij het een privéschuld is en de andere echtgenoot privégoederen aanwijst die voldoende verhaal bieden (art. 1:96 lid 2 BW).

2. Het faillissement van de in wettelijke gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoot wordt als het faillissement van de gemeenschap behandeld (art. 63 Fw jo. art. 22 Fw).

¹ Mr. M.C.J.M. Hermus, EPN notaris te Son en Breugel en voormalig universitair docent aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

3. Op grond van art. 61 lid 4 Fw heeft de curator ook verhaal op het privévermogen van de andere niet gefailleerde echtgenoot, tenzij die ander naar analogie van art. 1:95 BW bewijst dat het goed voor meer dan de helft ten laste is gekomen van (lees: betaald of gefinancierd is door) zijn eigen vermogen. De ander heeft dan een terugnemingsrecht.

4. In de praktijk slaagt dit beroep op het terugnemingsrecht nauwelijks omdat echtgenoten een onvoldoende administratie plegen te voeren. Veel zal afhangen van de doelstelling van partijen – ook bij latere betaling – en de bewijsbaarheid daarvan (aldus mr. F.A. van Lith in FTV 2014 nr. 27 p. 17).

5. Op grond van het voorgestelde art. 1:96 lid 3 BW (wetsvoorstel 33 987) is het verhaal op de goederen van de gemeenschap voor een niet tot de gemeenschap behorende schuld van een echtgenoot beperkt tot de helft van de opbrengst van het uitgewonnen goed. De andere helft komt de andere echtgenoot toe en valt voortaan buiten de gemeenschap. De andere echtgenoot is bevoegd, indien een schuldeiser verhaal op een goed van de gemeenschap zoekt ter zake van een niet tot de gemeenschap behorende schuld, het goed waarop de schuldeiser verhaal zoekt, over te nemen tegen betaling van de helft van de waarde van dat goed uit zijn eigen vermogen. Vanaf het tijdstip van de overname is dit een eigen goed van deze echtgenoot, dat niet in de gemeenschap valt.

6. Verhaal op privévermogen van de andere in gemeenschap van goederen gehuwde niet gefailleerde echtgenoot is in de toekomst niet meer mogelijk omdat art. 61 lid 4 Fw in wetsvoorstel 33 987 komt te vervallen.

Het voorgestelde art.1:96 lid 3 BW

Betekent het in het nieuwe art. 1:96 lid 3 BW bepaalde dat het faillissement van de in gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoot na invoering van wetsvoorstel 33 987 beperkt is tot slechts de helft van het gemeenschappelijk vermogen, zodat ook art. 63 Fw en art. 22 Fw in die zin moeten worden aangepast, zodat het faillissement van de in wettelijke gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoot niet meer als het faillissement van de gemeenschap wordt behandeld (art. 63 Fw jo. art. 22 Fw), maar beperkt is tot de helft van het gemeenschappelijk vermogen, terwijl de andere echtgenoot niet meer als medegefaillieerde wordt aangemerkt? Zonder aanpassing van art. 63 Fw zou een privéschuldeiser, die zich door middel van beslag moet verhalen, immers minder verhaalsmogelijkheden hebben dan in de situatie waarin de schuldenaar in staat van faillissement zou komen te verkeren. De privéschuldeiser zou dus redenen kunnen hebben om het faillissement uit te lokken, om het faillissement van de gemeenschap te bewerkstelligen, hetgeen uit oogpunt van kapitaalvernietiging ongewenst is. Als het faillissement van een echtgenoot naast zijn privévermogen slechts de helft van het gemeenschappelijk vermogen omvat, hoe is dan de positie van schuldeisers van de gemeenschap? Zouden de gemeenschapsschuldeisers het

faillissement van de gemeenschap als een soort van afgescheiden vermogen kunnen aanvragen omdat zij op grond van wetsvoorstel 33 987 immers verhaal hebben op alle gemeenschapsgoederen? En zouden zij vervolgens weer een privéfaillissement van de andere echtgenoot kunnen uitlokken, omdat de andere echtgenoot ook privé aansprakelijk is voor de door hem aangegane gemeenschapsschulden (art. 1:96 lid 1 BW)? Op deze wijze zouden naar mijn mening verschillende faillissementen naast elkaar kunnen bestaan die in dat geval – na samenvoeging van de behandeling daarvan – door één curator, maar als afzonderlijke entiteiten en afgescheiden vermogens (compartimenten) kunnen worden afgehandeld.

II De situatie bij uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen (na het maken van huwelijkse voorwaarden).

Bij uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen is een schuld altijd privé en dus slechts verhaalbaar op het privévermogen van een echtgenoot. Maar ook hier heeft de curator volgens de heersende leer krachtens art. 61 lid 4 Fw verhaal op het privévermogen van de echtgenoot, tenzij..... Ik constateerde dat het terugnemingsrecht nauwelijks slaagt omdat echtgenoten een onvoldoende administratie plegen te voeren.

Indien art. 61 lid 4 Fw conform wetsvoorstel 33 987 wordt afgeschaft, is verhaal door de curator op privévermogen van de andere echtgenoot in de toekomst niet meer mogelijk (uiteraard behoudens in de situatie waarin de gefailleerde een vordering op de andere echtgenoot heeft). Dat komt omdat registergoederen en vorderingen op naam niet vallen onder de bewijsregel van art. 61 lid 2 Fw. De angel is dan uit de wond. (Zie hierover mr. F.M.H. Hoens en Prof. mr. F.W.J.M. Schols *Privaatrecht actueel WPNR* 2011, 6871). De pijn wordt een stuk minder. Althans, dat mag worden aangenomen uit de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 33 987 (nr. 6). Reden voor aanpassing van art. 61 Fw was de – volgens de indieners – onwenselijke situatie dat een woning van de ene echtgenoot in de failliete boedel van de andere echtgenoot kan vallen onder verwijzing naar ECLI:NL:RBNNE:2013:7941 (waarin overigens een onvoldoende administratie van de gebezigde geldstromen was bijgehouden).

Van der Grinten heeft in zijn noot bij HR 30 oktober 1987, *NJ* 1988/292 betoogd dat art. 61 lid 4 Fw – dat als bijzondere bewijsregel ook van toepassing is op alle soorten goederen, waaronder registergoederen op naam – ook onder de huidige wetgeving niet geldt voor buiten iedere gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten. Dit vloeit naar zijn mening voort uit de redactie van art. 61 Fw die erop is toegesneden dat er tussen echtgenoten enige huwelijksgemeenschap bestaat. Als het artikel ook bij onder uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten zou gelden zou er een ongeoorloofde discriminatie van ongehuwde en niet geregistreerd samenwonende partners enerzijds en onder uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten anderzijds bestaan, hetgeen volgens Van der Grinten moet worden voorkomen. Het voorgestelde

art. 61 Fw (na aanpassing van lid 2) spreekt nog steeds over “gemeenschap”, maar dat was volgens de heersende leer – anders dan Van der Grinten stelt – niet genoeg om art. 61 lid 4 Fw buiten toepassing te laten. De reden dat thans wel te doen moet dus gelegen zijn in het ter gelegenheid van het invoeren van de nieuwe wettelijke gemeenschap van goederen in wetsvoorstel 33 987 compleet – dus ook voor andere situaties, want de leden 3 tot en met 6 van art. 61 Fw verdwijnen – afschaffen van art. 61 lid 4 Fw. Dit artikel gold ook voor registergoederen onder het regime van uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen en kan dus – hoewel de afschaffing geschiedt in een wetsvoorstel ter aanpassing van de wettelijke gemeenschap van goederen! – niet meer worden toegepast. Het onbekende, maar gevaarlijke wetsartikel bestaat immers niet meer en veel schrijnende situaties worden daarmee in de toekomst voorkomen.

Een goed resultaat. Het voorgaande levert vervolgens de volgende vragen op:

1. Is de conclusie juist, dat naar de mening van de indieners van wetsvoorstel 33 987 bij een situatie van uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen – die vergelijkbaar is met de situatie van ongehuwde en niet geregistreerde samenwonende partners en welke laatste groep thans reeds geen nadeel heeft van genoemd art. 61 lid 4 Fw – indien dit voorstel wet wordt – een onverdeeld aandeel in een registergoed op naam van de andere echtgenoot diens privé-eigendom blijft, en niet in de failliete boedel valt, omdat de bewijsregeling van art. 61 lid 4 Fw die ook thans geldt voor registergoederen, dan komt te vervallen en het bewijs van eigendom door de niet gefailleerde echtgenoot eenvoudig via de kadastrale boekhouding en de daaraan ten grondslag liggende notariële akten te leveren is? Zouden de indieners bereid zijn een apart voorstel van wet in te dienen om de wijziging van de Faillissementswet te codificeren als de maatschappelijke druk om de algehele gemeenschap van goederen te behouden te groot is?

2. Heeft de niet gefailleerde echtgenoot na invoering van wetsvoorstel 33 987 of na het invoeren van een regeling naar analogie van het voorgestelde art. 1:96 lid 3 BW ook een overnamerecht van goederen die in eenvoudige gemeenschap toebehoren aan de failliet en de andere echtgenoot tezamen? En is de wetgever bereid dit overnamerecht te codificeren door toevoeging van (een lid aan) een wetsartikel daaromtrent in Titel 6 van Boek 1 BW betreffende het algemene huwelijksvermogensrecht? Deze titel is immers van toepassing op alle echtgenoten – dus onafhankelijk van het huwelijksvermogensregime. Een geschikte plaats zou naar mijn mening zijn toevoeging van een lid met die strekking aan art. 1:87 BW. Het zou in de rede liggen om de andere echtgenoot op grond van de bijzondere band die uit de aard van het instituut huwelijk bestaat tussen echtgenoten – naar analogie van het voorgestelde art. 1:96 lid 3 BW – een dergelijk overnamerecht toe te kennen. Een onverdeeld aandeel in een goed is in de praktijk niet uit te winnen en door toekenning van een overnamerecht aan de

andere echtgenoot – ook bij uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen – kan onnodige kapitaalvernietiging worden voorkomen. Zie voor de praktische uitwerking van art. 3:175 lid 3 BW en het aandeel als onaantrekkelijk verhaalsobject: W.H. Van Hemel, “Beschikken over een aandeel in een gemeenschap” – Proefschrift Groningen 1998, p. 326-335). Wel kan verdeling worden gevorderd op grond van art. 3:180 lid 1 BW en na toedeling aan de schuldenaar het hele goed worden uitgewonnen, maar dat wil ik juist voorkomen. Art. 3:178 lid 3 BW komt de andere deelgenoot hierin tegemoet. Dit overnamerecht komt na invoering van wetsvoorstel 33 987 immers wel te bestaan tussen in wettelijke gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten, terwijl een andere behandeling van gelijksoortige huwelijksituaties vanwege de bijzondere band tussen echtgenoten niet te rechtvaardigen is. Zeker, bij ongehuwde en niet geregistreerd samenlevende partners wordt het beoogde effect vaak bereikt door het overeenkomen van een samenlevingsovereenkomst met een verblijfsbeding – gecombineerd met een onherroepelijke volmacht tot levering aan de andere partner – ten aanzien van gemeenschappelijke goederen. Dit overnamerecht garandeert in faillissementsituaties de overname door de andere partner, terwijl aan de toepassing van art. 61 lid 4 Fw niet kan worden toegekomen. Uiteraard – hoewel thans in de praktijk ongebruikelijk – zouden huwelijksvoorwaarden in een soortgelijk overnamerecht kunnen voorzien, zodat het overnamerecht op gelijke wijze door buiten iedere gemeenschap van goederen, doch onder eenvoudige gemeenschap gehuwde personen contractueel zou kunnen worden geregeld. Dit zou impliceren dat er een nieuwe wettelijke regeling van het huwelijksvermogensrecht zou moeten komen. Het zou een mooie kans zijn om het door de indieners gepropageerde overnamerecht nu uniform te maken en te laten gelden voor alle huwelijken, onder welk regime dan ook. Gebeurt dit niet, dan blijft de uit maatschappelijk oogpunt ongewenste situatie dat de onder huwelijksvoorwaarden – met een eenvoudige gemeenschap – gehuwde echtgenoten in een nadeliger positie worden geplaatst dan de in wettelijke gemeenschap van goederen gehuwde echtgenoten, terwijl de huwelijksband in beide situaties tot gelijke behandeling zou nopen en in het kader van bescherming van het gezin (woonstede) een gelijke behandeling gerechtvaardigd is.

3. Ik zou willen voorstellen dat overnamerecht in huwelijksituaties mede op grond van de bijzondere huwelijksband – ter voorkoming van ongelijke behandeling en omdat het oude recht nog jaren blijft bestaan – reeds thans wordt toegepast op bestaande faillissementssituaties:

- a. zowel in de situatie waarin er tussen gehuwden een wettelijke gemeenschap van goederen bestaat (uiteraard in dat geval met een gelijktijdig ontstaan van een privé vermogen van de andere echtgenoot aan welk vermogen de zaak dan kan worden geleverd naar analogie van de laatste zin van art. 1:96 lid 3 BW van het wetsvoorstel) als;
- b. na het maken van huwelijksvoorwaarden – onder uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen maar

met het overeenkomen van een eenvoudige gemeenschap – gehuwde partners eveneens naar analogie van genoemde laatste zin van art. 1:96 lid 3 BW.

Dit zou een redelijke oplossing zijn om uit een impasse te geraken voor het geval de curator zich op een half goed zou willen verhalen en uitwinning door toepassing van een overnamerecht kan worden voorkomen.

4. Voorts zouden curatoren en rechters-commissarissen zich thans reeds terughoudend moeten opstellen met het toepassen van uitwinning van goederen van de andere echtgenoot op grond van art. 61 lid 4 Fw – in de wetenschap dat er een voorstel ligt om dit artikel af te schaffen. Dit voorstel tot wijziging van de Faillissementswet moet in ieder geval worden gehandhaafd ook al zou het voorstel betreffende de wettelijke gemeenschap het niet halen (zie hierover de commotie en de argumenten tot behoud van de algehele gemeenschap van goederen, in het Verslag van 21 november (*Kamerstukken II 2014/15*, 33987, nr. 7). De situatie is onder het huidige recht schrijnend, omdat de andere echtgenoot thans tezamen met de curator zijn eigen aandeel moet leveren aan derden en daartegenover een oninbare concurrente vordering op de gefailleerde echtgenoot krijgt.

5. Zou het mogelijk of wenselijk zijn dat de overnemende echtgenoot de verplichting tot betaling van de overnamesom (gedeeltelijk) **verreken**t met een vordering op de gefailleerde echtgenoot uit hoofde van door de overnemende echtgenoot in de (mede)eigendom van de gefailleerde geïnvesteerde gelden? De goederen van de gefailleerde komen hem immers krachtens de beleggingsleer (van art. 1:87 BW) reeds (deels) in economische zin toe. Dit is bijvoorbeeld het geval in de situatie waarin door de niet gefailleerde echtgenoot is geïnvesteerd in het gedeelte van het registergoed van de failliet maar ook in zijn eigen gedeelte ter zake van een uitsluitend door hem professioneel gebruikte praktijkruimte. De overnemer heeft immers de investering betaald en belegd in dezelfde woning ter zake waarvan het overnamerecht op grond van het wetsvoorstel zou bestaan, zodat vordering en schuld (deels) – voor het belegde gedeelte – door verrekening teniet zouden (kunnen) gaan. In feite neemt de overnemer dan naast het gedeelte van de gefailleerde ook zijn daarin geïnvesteerde economische eigendom zonder betaling terug zodat van benadeling van schuldeisers (of strijd met art. 53 Fw) geen sprake is.

Ten slotte de casus geschetst aan het begin van dit artikel voor het huidige recht. Ik verwijs voor de oplossing daarvan – naast de bovenstaande argumenten, na codificering daarvan voor het komende recht – voor het huidige recht naar het arrest van de Hoge Raad van 12 juli 2013 (ECLI:NL:HR:2013:BZ8746, waarover Zonnenberg in *EB 2013/82*). De Hoge Raad zegt in de casus van de Texelse woning dat weliswaar sprake was van goederenrechtelijke mede-eigendom, maar dat gelet op hetgeen tussen partijen was overeengekomen sprake is “van een rechtsverhouding (vergelijkbaar met economische eigendom met betrekking tot dat aandeel)”, inhoudende dat *door* de eiser in de onder-

liggende procedure “op grond van de met de verweerders overeengekomen aard van de gemeenschap” een aandeel in een eenvoudige gemeenschap van een woonhuis zonder vergoeding aan de wederpartij moet worden overgedragen. Het ligt voor de hand het overnamerecht ook in bestaande faillissementssituaties onder gelijktijdige (gedeeltelijke) verrekening van de overnameschuld met de vordering van de overnemer ter zake van in het over te nemen goed geïnvesteerde vermogen (beleggingsleer – die zich bij deze uitleg concretiseert in de terugname zonder betaling van economische eigendom) toe te passen zodat een positieve wending kan worden gegeven aan de afhandeling van faillissementen in die zin dat daarmee onnodige kapitaalvernietiging kan worden voorkomen, maar tevens de verdien capaciteit van de overnemende echtgenoot behouden blijft, zodat de lopende hypothecaire verplichtingen kunnen (blijven) worden nagekomen en kosten van verhuizing en een beroep op sociale voorzieningen worden voorkomen.

Hoe verder?

De behandeling van wetsvoorstel 33 987 nadert de finale. Of de hoofdmoot de eindstreep haalt is afhankelijk van het maatschappelijk draagvlak waarbij de visie op het huwelijk als een duurzame lotsverbintenis of het structuur geven van een tijdelijke situatie een grote rol spelen. Administreren is niet voor iedereen weggelegd, maar de grote lijn is voor een korte tijd (denk aan een huwelijk voor een bepaalde tijd van bijvoorbeeld zes jaren, behoudens stilzwijgende verlengingsmogelijkheid – “een flexibel huwelijk”!) wellicht te overzien. De tijd zal de grenzen tussen de afzonderlijke vermogens doen vervagen. Het antwoord op de gestelde vragen is aan de indieners van het wetsvoorstel en – voor de huidige rechtspraktijk – aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Mijn voorstel over de aanpassing van art. 63 Fw (in verband met het voorgestelde art. 1:96 lid 3 BW om te komen tot een beperkte reikwijdte van een faillissement bij de gemeenschap van goederen en die over het overnamerecht bij situaties van uitsluiting van iedere gemeenschap van goederen liggen thans – als zijnde overgenomen door de leden van de SP-fractie van de Tweede Kamer – voor bij de komende parlementaire behandeling van het Verslag van het wetsvoorstel. (*Kamerstukken II 2014/15*, 33987, nr. 7, 21 november 2014). Ik ga een stap verder en breek in de onderhavige bijdrage tevens een lans voor een overname- en terugnemingsrecht van economische eigendom, zowel in huidige als toekomstige faillissementssituaties. Ook daar is een wereld te winnen. Mijn suggesties kunnen zelfs bij een aparte aanpassing van Boek 1 Titel 6 en de Faillissementswet worden gerealiseerd en door een instructie vanuit het ministerie nu al worden gerealiseerd. De echtgenoot van de failliet wordt in mijn casus eigenaar van de woning met praktijkruimte zonder die dubbel – hij heeft al betaald! – te moeten betalen en dat doet recht aan de beleggingsleer (een revindicatie van economische deelgerechtigdheid). Onnodige kapitaalvernietiging en sociale ellende wordt daarmee voorkomen. Of laten we de marktwerking ook hier haar gang gaan?